

RTM NAGPUR UNIVERSITY WINTER EXAMINATION 2022

YASHODA GIRL'S ARTS & COMMERCE COLLEGE, NAGPUR

B.A. 3RD SEMESTER EXAMINATION OF WINTER-2022

SUBJECT : MARATHI LITERATURE (OPT)

TIME : 3 HOURS

TOTAL MARKS : 80

सूचना : सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत .

प्रश्न क्र.1) : कवितेच्या विविध व्याख्या सांगून मराठीतील अर्वाचिन काव्य प्रकारांचा परिचय करून द्या .

(16
गुण)

किंवा

कविवर्य ना.धो.महानोर यांच्या तुम्हाला नेमलेल्या कवितांच्या आधारे रानाचा आणि त्यांचा भावनिक संबंध उलगडून दाखवा .

प्रश्न क्र.2) : अर्वाचिन मराठी कवितेचा उगम सांगून तिच्या विकासाचे टप्पे स्पष्ट करा .

(16
गुण)

किंवा

उषः कालाची स्वप्ने पाहता पाहता कवीला काळरात्र कां आठवली ते स्पष्ट करा

प्रश्न क्र.3) : खालील काव्यखंडाचे संदर्भासह आशय स्पष्ट करा .

(16
गुण)

गट 'अ'

i) "आणि मला मान्य,

माझ्या शब्दातील शहाण्या धरतीला मान्य,
आमच्या विजयानंतरचे पहिले निर्मळ आभाळ
पहिले निर्मळ डोळे,
पहिली निर्मळ स्वच्छंदी हवा,
आणि सदासाठी उन्नत माणुसकीचा माथा
माणसाचे भाळ"

ii) "ह्या नभाने ह्या भूर्झला दान द्यावे

आणि या मातीतुनी चैतन्य गावे
कोणती पुण्ये अशी येती फळाला
जोंधळ्याला चांदणे लखडून जावे"

iii) "गंध गंधवेना ;

स्पर्श सुखवेना ;
माझे मीपण दिसेना !
जीव जाणवेना ;
जड चेतवेना ;
माझे मीपण दिसेना !"

iv) "उषः काल होता होता काळरात्र झाली !

अरे पुन्हा आयुष्याच्या पेटवा मशाली !
आम्ही चार किरणांचीही
आस कां धरावी ?
जे कधीच नव्हते त्यांची
वाट कां पहावी ?
कसा सुर्य अंधाराच्या वाहतो पखाली !"

किंवा

गट 'ब'

- i) "समुद्र खिन्न हसतो आणि शिणलेल्या पापण्या मिटून घेतो त्याला काळजी वाटते साऱ्यांच्याच बालपणाची वयस्कांच्या शहरातील"
- ii) पन्हाटीच्या नख्खीतून I आला कापूस फुलून I पाची बोटावर किरण I लोणी राहेला झेलून II
- iii) "तिला नको काही, तिचा लहानसा जीव मायपोटी शब्द तिथे थांबला गे बाये जनाईच्या निरंजन मनामध्ये विठू दिवा तसा तुळशीशी लावलेला आहे . "
- iv) "सारा अंधारच प्यावा अशी लागावी तहान, एका साध्या सत्यासाठी देता यावे पंचप्राण . "

प्रश्न क्र. 4) : खालिल प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा .

(16 गुण)

गट 'अ'

- i) संस्कृत काव्यातील प्रमुख ग्रंथकारांची त्यांच्या वैशिष्ट्यासह संक्षेपात माहिती लिहा .
- ii) काव्य म्हणजे काय हे सांगून काव्य-शरीराची चर्चा करा .
- iii) मम्मटाने सांगितलेली काव्यप्रयोजने कोणती ? स्पष्ट करा .
- iv) "आल्हाद हेच काव्याचे खरे प्रयोजन म्हणावयास हवे . इतर प्रयोजने गौण, अनित्य आणि केवळ आनुषंगिक स्वरूपाची आहेत" असे लेखक कां म्हणतात ? ते सांगा .

किंवा

गट 'ब'

- i) काव्यसौंदर्य म्हणजे काय ? हे सांगून काव्यलक्षणांची चर्चा करा .
- ii) इंग्रजी किंवा पाश्चात्य वाङ्मयात काव्याची चर्चा कशाप्रकारे करण्यात आली ते सांगा .
- iii) कला आणि नीती यांच्या परस्परसंबंधात वाद उत्पन्न होतो काय ? ते सांगून त्या वादाची योग्यायोग्यता स्पष्ट करा .
- iv) 'जिज्ञासापूर्ती' हे काव्यप्रयोजन कसे ठरते ते सांगा .

प्रश्न क्र. 5) : खालिल प्रश्नांची उत्तरे संक्षिप्तपणे लिहा . (सर्व प्रश्न अनिवार्य)

(16 गुण)

- (1) 'अंतरिक्ष फिरलो पण' या म. म. देशपांडे यांच्या कवितेतून काय व्यक्त होते ?
- (2) 'काढिला खणुनि काळोख' या कवितेतून कोणते दुःख व्यक्त झाले आहे ?
- (3) 'मेंढर' या कवितेतून कवी विठ्ठल वाघ यांनी कशाचे चिंतन केले आहे ?
- (4) 'विवर्त' या कवितेतून कवी कोणती जाणीव अभिव्यक्त करतात ?
- (5) 'आल्हाद' हे प्रयोजन कशा प्रकाराचे आहे ?
- (6) मम्मटाने काव्याची किती व कोणती प्रयोजने सांगितली आहेत ?
- (7) 'काव्यादर्श' या ग्रंथाबद्दल संक्षेपाने माहिती लिहा .
- (8) ललिल वाङ्मयाचे कोणते वैशिष्ट्ये सांगता येईल ?